

NAALAKKERSUISUTS STRATEGI MOD SEKSUELLE OVERGREB 2018-2022

- LAD OS SÆTTE GRÆNSER

ÅRSRAPPORT 2019

STYRELSEN FOR FOREBYGGELSE OG SOCIALE FORHOLD

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

INDHOLD

- 4 FORORD**
- 6 INFORMATION/
VIDENSDELING**
- 8 FOREBYGGELSE**
- 10 TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE**
- 12 OFRE OG PÅRØRENDE**
- 15 LOKALSAMFUNDET**
- 16 PERSONER MED SEKSUEL
KRÆNKENDE ADFÆRD**
- 18 AFRUNDING**

Killiliisa - Lad os sætte grænser
Årsrapport 2019

Naalakkersuisuts strategi mod
seksuelle overgreb 2018-2022

Maj 2020

Layout: irisager.gl

Fotos: Christian Klindt Sølbeck

FORORD

Nærværende årsrapport har til formål at give en status på igangsatte initiativer i 2019 i Killiliisa - Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022, som Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold har initieret.

Killiliisa-strategien blev lanceret i august 2018 og indeholder seks hovedtemaer med hvert deres hovedmål. Siden lanceringen er der igangsat en række tiltag inden for hvert hovedtema. Flere af tiltagene inden for de enkelte hovedtemaer har snitflader til hinanden. De følgende kapitler vil skitsere de igangsatte aktiviteter med afsæt i de enkelte hovedtemaer:

DE SEKS HOVEDTEMAER:

1. Information/vidensdeling
2. Forebyggelse
3. Tværfagligt samarbejde
4. Ofre og pårørende
5. Lokalsamfundet
6. Personer med seksuel krænkende adfærd

INFORMATION / VIDENSDELING

Målet med informations- og vidensdelingsindsatsen om seksuelle overgreb over for befolkningen er funderet i at skulle nedbryde tabuer og skabe rum for italesættelse af seksuelle overgreb. Dette er blevet en realitet gennem tre tiltag i 2019: Etableringen af et rollemodelkorps,

udarbejdelsen og implementeringen af håndbogen "Håndbog til fagpersoner om seksuelle overgreb mod børn" samt udarbejdelse og fremvisning af dokumentarfilmen "Pilluarneq Ersigiunnaarpara". De følgende afsnit vil redegøre for status på disse tre tiltag.

ROLLEMODELKORPSET

Rollemodelkorpset blev dannet i sommeren 2018 og består af seks rollemodeller. Rollemodelkorpset understøtter arbejdet med at sikre en fortsat nedbrydning af tabuet om seksuelle overgreb. Rollemodellerne har enten selv været udsat for seksuelle overgreb eller er pårørende til personer udsat for overgreb. Da det omhandler et sårbart emne, er der ved udvælgelsen af rollemodeller blevet lagt vægt på, at rollemodellerne har gennemgået tilstrækkelig med personlig udvikling og bearbejdelse til at kunne stå frem og fortælle om deres vej til et bedre liv. Dette har været en forudsætning i samarbejdet mellem Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold og rollemodellerne. Rollemodellernes personlige fortællinger bidrager til at skabe åbenhed i dialogen om seksuelle overgreb, samtidigt med at de eksemplificerer, hvordan det er muligt at komme videre og få et godt liv efter seksuelle overgreb.

Rollemodellerne stiller sig frem i byer og bygder med deres fortællinger og er således med til at sætte grænser og bane

vejen for en mere åben dialog om seksuelle overgreb. I forbindelse med rollemodellernes oplæg afholder Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forholds Centrale Rådgivningsenhed (CR) et 1,5-dags kursus. Kurset har til formål at klæde byerne og bygderne på til at håndtere situationer vedrørende seksuelle overgreb. Kurset fokuserer på at klæde fagpersonerne på til at hjælpe de personer i lokalsamfundet, der har behov for hjælp. Derudover fokuserer kurset på at styrke det tværfaglige samarbejde, så kampen mod seksuelle overgreb løftes i et bredt samarbejde. Indtil videre har rollemodellerne og CR været i henholdsvis Nuuk, Qaanaaq, Uummannaq, Qaqortoq, Nanortalik, Narsaq og Sisimiut. Rollemodellerne har dog været på besøg i alle landets kommuner, da de deltog i lanceringen af dokumentarfilmen. Yderligere information vedrørende dokumentaren uddybes i sidste afsnit af dette hovedtema.

Rollemodelkorpset har én fast projektleder tilknyttet fra Paarisa. Projektlederen har udarbejdet faste procedurer til kom-

munerne, når de ønsker at invitere en rollemodel til at holde et oplæg. Proceduren består af en konkret samarbejdsaftale med tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellem rollemodellerne, projektlederen, CR, kommunen og økonomiafdelingen samt en materialepakke, som anvendes i forbindelse med oplæggene. For at passe godt på rollemodellerne i deres arbejde med at stå frem, tilbydes de mulighed for løbende supervision og psykologsessioner, hvis behovet opstår.

Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold forventer at afholde to-tre rollemodelseminarer med forskellige fokuser, der skal være med til at understøtte udviklingen og anvendelsen af rollemodelkorpset. I sommeren 2019 blev der afholdt et seminar, hvor fokus var at spore sig ind på den enkelte rollemodels styrker og spidskompetencer, da det varierer, hvilken form den enkelte rollemodel foretrækker at stå frem i. Nogle af rollemodellerne foretrækker at holde et oplæg foran et publikum, mens andre for eksempel foretrækker et skriftligt oplæg eller at stå frem i interviews med pressen. Rollemodellerne bidrager dermed hver især med at styrke informationsindsatsen i Kiliisa-strategien.

Der har indtil videre været positive tilbagemeldinger og reaktioner på rollemodelkorpsets arbejde i kommunerne. Tilbagemeldingerne er blandt andet, at kommunerne oplever at få åbnet op for dialogen, samtidig med at rollemodellernes stærke fortællinger er med til at

The cover of the report features a group photograph of six individuals, three men and three women, of diverse backgrounds, arranged in two rows. The top row has three people standing, and the bottom row has three people sitting. The background is a plain, light-colored wall. At the top of the cover is the Kiliisa logo, which consists of the word 'kiliisa' in a stylized font with a red silhouette of a person holding hands with another person, and the tagline '- LAD OS SÆTTE GRÆNSER'. Below the photograph, there are four logos: 'TUSAANNGA' with a red silhouette of a person, 'PAARISA' with a stylized sun and hands, and the 'GOVERNMENT OF GREENLAND' logo featuring a white bear silhouette on a black background.

skabe håb blandt befolkningen. Derudover oplever CR, at udgangspunktet for at arbejde med lokalsamfundet om et tabuiseret emne som seksuelle overgreb er anderledes, når de holder kurser i forbindelse med rollemodellernes besøg i kommunerne. Det er lettere at tale om emnet med henvisning til rollemodellens historie og erfaringer.

- LAD OS SÆTTE GRÆNSER

HÅNDBOG TIL FAGPERSONER OM SEKSUELLE OVERGREB MOD BØRN

Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Ved du, hvad du skal gøre, hvis du er bekymret for et barn?

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

HÅNDBOG TIL FAGPERSONER OM SEKSUELLE OVERGREB MOD BØRN

Som led i informationsindsatsen er en håndbog til fagpersoner om seksuelle overgreb mod børn udgivet i efteråret 2019. Håndbogen er skrevet til fagpersoner – faglærte som ufaglærte – og har til formål at bidrage med viden og vejledning til opsporing og håndtering af seksuelle overgreb. Håndbogen indeholder håndgribelige redskaber og værktøjer til at mindske professionel tvivl under sager vedrørende seksuelle overgreb. Det kan eksempelvis være tvivl om, hvornår og hvordan man laver en underretning om et barn, man er bekymret for. Der er ligeledes udarbejdet postkort målrettet den almene borger om, hvornår, hvorfor og hvordan man bør underrette.

Håndbogen blev udgivet og lanceret i november 2019, hvor den blev distribueret til arbejdspladser i byer og bygder i hele landet, som til dagligt berører børne- og ungeområdet. Herunder blandt andet daginstitutioner, skoler, politi, kommuner, familiecentre og døgninstitutioner. Der planlægges en opfølgning på håndbogen i løbet af 2020, som har til hensigt at måle de foreløbige effekter, så implementeringen sker på bedste vis.

DOKUMENTAR "PILLUARNEQ ERSIGIUNNAARPARA"

Sideløbende med lanceringen af håndbogen blev dokumentarfilmen "Pilluarneq Ersigiunnaarpara" (Lykken skræmmer mig ikke længere) lanceret. Dokumentarfilmen tager udgangspunkt i to fortællinger om at komme videre og få et godt liv efter seksuelle overgreb. Dokumentaren er ligeledes en indsats, der har til hensigt at nedbryde tabuet om seksuelle overgreb og skabe håb i befolkningen. I forbindelse med nedbrydning af tabu er det centralt, at der står et beredskab klar til at tage hånd om potentielle reaktioner og re-traumatisering. Det var derfor nøje planlagt og koordineret at udgive håndbogen bestående af konkrete handlingsorienterede redskaber forud for lanceringen af dokumentaren.

Dokumentaren og håndbogen blev lanceret langs kysten i november måned. Et hold bestående af repræsentanter fra CR og Paarisa, rollemodeller og filminstruktør rejste rundt til visninger på kysten. Der var visninger i Nuuk, Ilulissat, Aasiaat, Maniitsoq, Narsaq og Tasiilaq. Efter visningerne blev der afholdt en paneldebat, som bestod af repræsentanterne nævnt ovenfor. Paneldebatten inviterede borgere og fagpersoner til dialog om problematikker relateret til seksuelle overgreb med afsæt i

dokumentaren. Paneldebatten skulle endvidere sikre muligheden for at komme godt fra visningen uden ubesvarede spørgsmål.

Visningerne foregik i tæt samarbejde med kommunerne, som stillede et beredskab til rådighed i forbindelse med visningerne og i den efterfølgende tid. Dette for at sikre, at der blev passet godt på befolkningen og særligt på de mennesker, som har haft lignende oplevelser tæt inde på livet.

Erfaringer fra visningerne i alle fem kommuner gav samlet set et meget positivt billede af modtagelsen af dokumentaren og håndbogen. Paneldebatterne fungerede godt, og borgere såvel som fagpersoner stillede spændende spørgsmål, som åbnede op for en god dialog. Der tegner sig et generelt billede af, at dokumentaren havde en opløftende virkning på befolkningen, da flere udtrykte, at den gav håb og styrke til at komme videre.

Dokumentaren blev vist på KNR d. 4. februar 2020 med en efterfølgende radiodebat inspireret af paneldebatten.

pilluarneq ersigiunnaarpara

Gukki Nuka Willsen Møller — Kornelia Benjaminsen

Inuk L. Bourup Bang, Naja Lyberth, Paarnaq Rosing Jakobsen, Per Thomsen

Aleksander Brandt-Jensen, Sisi Vilsen Møller

Naalakkersuisut penusissiaat Killisa suleqatigalugu Nivaara Films - imit piviusulersaarusiag

Ittersuisoq Aqutsisarlut: Nivi Pedersen, Asslisoq: Jørgen Chemnitz, Kallisoq: Wiebe van der Vliet,
Nipigissaasoq: Kasper Ardenkjær-Husted, Npilersuisoortoq: Gilannuag Berthelsen,
Pitsaakunermut Isumagininnermullu Aqutsisoqsimmit: Aqutsisut: Ditte Selbeck, Aviaaja Ravnshej Johansen

knilitusa
KILLISA FILMS

FOREBYGGELSE

Målet med dette tema er at styrke forebyggelsen af seksuelle overgreb. Informationsindsatserne i hovedtemaet 1 bidrager til forebyggelse gennem oplysning og aftabuering af emnet.

Som det fremgår af Hovedtema 6, arbejdes der endvidere på at forebygge seksuelle overgreb gennem udvikling af tilbud til støtte og behandling af personer med seksuel krænkende adfærd og potentielle krænkere.

Tværfagligt samarbejde understøtter ligeledes det forebyggende arbejde. I 2019 indledtes et samarbejde med Red Barnet Grønland, som deler målsætningen om at bekæmpe seksuelle overgreb mod børn. Der er etableret en arbejdsgruppe, som samarbejder med Red Barnet om udvikling af ni oplysningshæfter til forskellige målgrupper. Oplysningshæfterne skal supplere Killi-lisas materialer til befolkningen og fag-

personer. Den primære målgruppe til Red Barnets forskellige oplysningshæfter er børn og unge; fagpersoner i institutioner, skoler, ungdomsuddannelser, fritidstilbud, familietilbud, sundhedsområdet og politiet samt børn og voksne med seksuel krænkende adfærd. Den sekundære målgruppe er den brede befolkning, som på forskellig vis kan få kendskab til situationer med seksuelle overgreb. Indholdet i de ni oplysningshæfter er adresseret de forskellige målgrupper. Fælles gør det sig gældende, at de skal indeholde oplysninger og konkrete værktøjer til handling. Udover oplysningshæfterne afholder Red Barnet en række temaaftener, skolebesøg og oplæg i institutioner og virksomheder, som understøtter indsatsen mod seksuelle overgreb.

Der eksisterer en række af øvrige landsdækkende initiativer, projekter og opkvalificeringsforløb, som i et bredere perspektiv understøtter forebyggelsen af seksuelle overgreb; eksempelvis MANU, Meeqqat 0-18, Tidlig Indsats, Sund Seksualitet/Dukkeprojektet og udviklingen af det nye folkesundhedsprogram Inuuneritta III.

TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

Målet med dette hovedtema er at styrke det tværfaglige samarbejde i kampen mod seksuelle overgreb. Killiliisa har siden opstart inddraget en tværfaglig følgegruppe. Følgegruppen består blandt andet af repræsentanter fra Politiet, styrelser, departementer, kommuner, Retten i Grønland og Kriminalforsorgen. Der bliver løbende inviteret flere relevante aktører med i følgegruppen i takt med udviklingen af de mange indsatser i programmet. I 2019 valgte man at udvide følgegruppen med repræsentanter fra NGO'erne i landet. Følgegruppen har bidraget med vigtige inputs og kvalitetssikring i udviklingen og implementeringen af indsatserne inden for de forskellige temaer.

Følgegruppen samles på årlig basis til et seminar. I 2019 mødtes følgegruppen d. 2. april, hvor fokus blandt andet var håndbogen, anbefalinger til implementeringen af denne og rollemodellernes arbejde. Der planlægges pt. et følgegruppeseminar i foråret 2020, hvor fokusområderne forventes at være initiativer til personer med krænkende adfærd, og hvordan hovedforløbet i en sag fra alle områder (politi, social og sundhed) forløber.

I forhold til dataindsamlingen på Killiliisa har politiet og kriminalforsorgen bidraget med en række data til gavn for vidensindsamlingen på området: Interne data og regionsbaserede data vedrørende socioøkonomiske og demografiske forhold.

OFRE OG PÅRØRENDE

Målet med dette hovedtema er, at personer udsat for overgreb samt pårørende til personer udsat for overgreb tilbydes bedre støtte, rådgivning og behandling. Rollemodellerne kan med fordel fremhæves i aktiviteterne på dette område. De har gennem deres fortællinger været med til at aftabusere, bane vej og give håb og styrke hos befolkningen.

Rejseholdet for voksne med senfølger og børnerejseholdet for børn udsat for overgreb fortsætter deres betydningsfulde arbejde i flere byer og bygder. Dette foregår i tæt samarbejde med CR og Killiliisa-holdet i Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold. Killiliisa-holdet deltager i årsmøderne for rejseholdene og har her-

med mulighed for at bidrage med faglige inputs til, hvordan indsatsen kan styrkes. Rejseholdene understøtter således målsætningerne i Killiliisa og bidrager i høj grad til understøttelse af ofre og pårørende samt generel bekæmpelse af seksuelle overgreb.

LOKALSAMFUNDET

I Hovedtema 5, som omhandler lokalsamfundet, er målet, at indsatserne i strategien målrettes det enkelte lokalsamfund og tager højde for sociale og kulturelle forskelligheder. Dette for at sikre en bedre effekt og et større ejerskab og engagement i kampen mod seksuelle overgreb. At tilpasse indsatserne til de forskellige lokale virkeligheder understøttes af den høje prioritering af dataindsamling på området. Der indsamles derfor viden og data fra de lokale samfund til dannelse af baselines. Dette er relevant i forhold til at kunne angive de overordnede karakteristika af befolkningens levevilkår ved indsatsens starttidspunkt. Ved at etablere baselines er det på sigt muligt at evaluere og måle på positive såvel som negative effekter. Kortlægning af data i lokalsamfundet kan bidrage med relevant viden i forhold til at kunne tilpasse indsatserne efter de lokale forhold. Indsamlingen af data foregår i et tæt tværfagligt samarbejde med politi, kriminalforsorg, Grønlands Statistik, Landslægeembedet og befolkningsundersøgelsen/Statens Institut for Folkesundhed (SIF). Grønlands Statistik bidrager med data om lokalsamfundets demografiske og socioøkonomiske forhold og generelle levevilkår; herunder be-

folkningen, uddannelsesniveaue, arbejdsstyrke, antal arbejdssøgende, indkomstforhold og familieforhold. Det er endvidere centralt, at der i lokalsamfundet laves en kortlægning over kriminalstatistikken vedrørende antal af personer udsat for overgreb samt antal af personer med seksuel krænkende adfærd og potentielle krænkere. Dette i forhold til udviklingen af støtte og behandling til personer med seksuel krænkende adfærd. Rollemodelernes besøg i hele landet har endvidere afledt lokale indsatser i relation til bekæmpelsen af seksuelle overgreb. Der er eksempelvis blevet afholdt borgermøder, hvor lokalsamfundet i fællesskab har drøftet, hvordan et øget samarbejde kan styrke en fælles bekæmpelse af seksuelle overgreb. Borgermøderne har medvirket til at aftabuisere og udbrede viden om forhold vedrørende seksuelle overgreb. Herunder en forståelse for livet med senfølger efter seksuelle overgreb, og at det på trods af tidligere svære oplevelser er muligt at komme videre og få et godt liv. På denne måde har borgermøderne været med til at skabe håb blandt befolkningen og medansvar i at kunne skabe positive forandringer.

PERSONER MED SEKSUEL KRÆNKENDE ADFÆRD

Formålet med det sjette tema er at få etableret støtte og behandling til personer med seksuel krænkende adfærd og potentielle krænkere. Siden lanceringen af strategien har Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold undersøgt mulighederne for etablering af landsdækkende krænkerbehandling. Som et led i dette har Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold afholdt temadage og et landsdækkende kursus for fagfolk om emnet samt indsamlet viden om muligheder og behov for krænkerbehandling lokalt. Denne viden skal være med til at danne grundlag for etablering af både støtte- og behandlingstilbud til seksuelle krænkere. I september 2019 blev der etableret en formel arbejdsgruppe bestående af to psykologer, CR, Kriminalforsorgen, Familiecentret i Qaqortoq samt Killiliisa-holdet, som samarbejder om udvikling af tre forskellige delprojekter målrettet personer med seksuel krænkende adfærd. Arbejdsgruppen mødes en gang om måneden, og de tre delprojekter er følgende:

- Behandlingstilbud til personer med krænkende adfærd
- Anonymt rådgivningstilbud til potentielle krænkere og eventuelt til fagpersoner samt pårørende
- Særlig indsats til børn med seksuel krænkende eller bekymrende adfærd på landets døgninstitutioner

Det er hensigten, at der for hver indsats etableres baselines, evalueringer og opfølgninger for at måle på implementeringen. Det forventes, at de tre projekter alle implementeres i løbet af 2020.

AFRUNDING

I årsrapporten dannes der et overblik over aktiviteterne i 2019 inden for Killiliisa-strategien. Der er igangsat en række indsatser, som på forskellig vis understøtter de seks hovedtemaer i strategien. Af årsrapporten fremgår det, hvordan flere af indsatserne går på tværs af de seks hovedtemaer, hvilket tydeliggør den helhedsorienterede tilgang i strategien. I 2019 er der etableret gode samarbejder om bekæmpelsen af seksuelle overgreb på tværs af sektorer, myndigheder og NGO'er. Disse samarbejder forventes at fortsætte og udvikles i 2020.